

Kunnskapsdepartementet
Opplæringsavdelingen
Postboks 8119 Dep

0032 Oslo

Øya videregående skole
7228 Kvål

Telefon: 72 87 51 00
Telefaks: 72 87 51 01

oya@oya.vgs.no
www.oya.vgs.no

Giro: 3000.15.27564
Org.Nr.: 989 137 913

21. desember 2006

Høringsuttalelse om ny privatskolelov

Fra Øya videregående skole har vi følgende merknader til forslaget om ny Privatskolelov:

§ 1-2 Navn på loven

Den nye loven har blitt kalt "privatskoleloven". Det dreier seg for så vidt om *private skoler* i den forstand at de ikke er offentlige eid, men ordet *privat* henleder tankegangen til eiere med privatøkonomiske interesser i større grad enn til ideelle organisasjoner, som driver ut fra en eller annen form for samfunnsengasjement. Vi vil se det som en fordel å fortsatt kunne defineres som frittstående skole eller friskole, og at dette også gjenspeiles i lovnavnet.

§ 2-1 Godkjenning

Vi ser det som svært positivt at skoler godkjennes på et religiøst grunnlag eller med en anerkjent pedagogisk retning. Vi er noe usikker på om det ligger en realitetsendring i at det nye lovforslaget skriver om religiøst grunnlag i stedet for formål, men forutsetter at denne språkendringen ikke er i konflikt med skolens nedfelte kristne formålsparagraf.

Det er viktig at godkjenningsgrunnlaget blir forutsigbart, og at foreldre og elevers rettighet til reelt valg av skole ivaretas.

§ 2-3 Krav til innhold og vurdering i opplæringa

I lovforslaget står det: "I samband med med godkjenninga fastset departementet kva for tilbud skolen kan gi og maksimalt elevtal på det einskilde tilbodet".

Vi mener dette er en unødvendig og svært uheldig regulering og begrensning av skolens utviklingsmulighet. Vi mener at spesielt små skoler bør kunne tilrettelegge skoletilbudene i forhold til elevenes behov. Det virker unødvendig rigid å fastsette maksimaltall på hvert tilbud, slik departementet foreslår. Det er en pedagogisk utvikling i Norge som går i retning av at elevene skal kunne "bestille" undervisning. Dette er en interessant utvikling som også friskolene må få mulighet til å delta i. Med departementets forslag blir skolene formelt hindret i å videreutvikle seg på dette området. Selv om skolen har kompetanse, engasjement og forholdene ellers ligger til rette for det, kan en ikke tilby en elev med spesielle behov det kurset som vil kunne hjelpe vedkommende videre. Dersom skolene må gjennom en søknadsprosess på 1-2 år for å flytte noen elevplasser fra et trinn til et annet eller fra et studieprogram til et annet, slik enkelte skoler har erfart, reduseres muligheten for å gi elevene det best mulig tilrettelagte tilbud. Dette er å stoppe en utvikling som er ønsket i skoleverket for øvrig. Det er viktig å kunne endre skoletilbudene etter elevenes og samfunnets behov.

Argumentet for at friskolene på forhånd skal ha godkjent elevtall på trinn og utdanningsprogram er hensynet til dimensjoneringen i fylket. Umiddelbart virker dette logisk, men med en snever godkjenning med få tilbud til den enkelte skole gir dette flere elever på de enkelte kurs og lite valgmulighet for elevene. Store elevgrupper på få kurs er en større utfordring for dimensjoneringen i fylket.

Vi er kjent med at fylkeskommunene vurderer hvilke tilbud de kommer i gang med ut fra innsøkningen, dvs. etter første mars. Vi har en løpende dialog med fylkeskommunen om innsøkningen, og avklarer hvilke kurs vi kommer i gang med i god tid. Vi antar at dette er en ordning som praktiseres rundt om i fylkeskommunene. Det må også vektlegges at friskolene tar inn elever fra hele landet.

De friskolene som ønsker det bør ha mulighet til å kunne å skreddersy opplegg for den enkelte elevs behov. Noen friskoler, bl.a. skoler for funksjonshemmede er dyktige til dette i dag. Det er en naturlig følge av at skolene har undervist elever med spesielle behov i en årrekke. Slik lovforslaget er, vil slik tilpassing bli vanskelig. Skolene kan ikke flytte elevplasser mellom utdanningsprogrammene eller trinnene uten at dette er godkjent av departementet. Tilrettelagte løp med flere valgmuligheter sikrer gjennomstrømmingen av elever bedre enn få valgmuligheter i større grupper.

§ 3-1 Voksne uten rett

I følge lovforslaget skal ungdom med rett til videregående opplæring prioriteres før voksne søkere med rett til videregående opplæring. Vi oppfatter det slik at voksne søkere uten rett ikke kan få plass i en privat skole.

Øya videregående skole har hovedsakelig elever med rett til opplæring, men vi har de fleste år noen voksne elever som på denne måten får skaffet seg utdanning innen naturbruk. Dette kan være elever som har lite utdanning fra før, elever som trenger omskolering, eller elever som tar naturbruksutdanning før generasjonsskifte på heimgården. Slik situasjonen er i øyeblikket har Øya videregående skole mulighet til å ta 7 voksne elever, jfr forskrift til Friskoleloven.

Vi viser til lovforslagets § 3-1 første ledd, og merker oss spesielt at skolene skal stå åpne for alle som fyller vilkåret til inntak i offentlige skoler. Etter vår mening kommer lovforslagets § 3-1 andre ledd i konflikt med dette når en samtidig vil frata voksne uten rett denne muligheten. Forslaget innebærer forskjellsbehandling av de elevene som ønsker å velge en friskole i forhold til de som ønske å velge en offentlig skole. Det er ikke så mange voksne i de offentlige skolene, men de er ikke utelukket gjennom lovteksten. Vi mener at voksne skal kunne tas opp som elever og utløse statstilskudd på samme måte som under den gamle privatskoleloven. Vi forstår ikke argumentasjonen for å ikke åpne for inntak av voksne elever uten rett i friskolene.

Vi mener generelt at en bør se på kriteriene for opplæringsrettighetene for voksne. Ingen voksne begynner på skole dersom de ikke har behov for det for å komme seg i arbeid. "Skolereformen Reform 94 har økt de sosiale forskjellene i Norge. Flere har fullført videregående utdanning, og arbeidslivet stenges dermed for dem uten", sier forsker Ivar Lødemel ved Høyskolen i Oslo. Han har sett på noen bieffekter av reform 94. "I forhold til gruppen som dropper ut av skolen, har ikke reformen vært til hjelp i det

hele tatt" sier han. Videre sier han at Reform 94 "alt i alt har vært vellykket, men at man nå trenger et fokus på de som ender utenfor. Det er vanskelig å tenke seg at de som ikke begynner på, eller som avbryter utdanningen, senere skal fullføre den", sier Lødemel.

Dersom en, slik departementet foreslår i Stortingsmelding 30/2003-04, hadde utvidet rettighetsbegrepet, ville flere voksne fått mulighet til å være yrkesaktive lenger. Etter vårt skjønn utelukker dagens rettighetsbegrep mange voksne i å få mulighet til et yrkesaktivt liv. I NOU 16/2003, "I første rekke" sier utvalget bl.a. at "det er viktig – både av samfunnsmessige grunner og av hensyn til individets muligheter – at voksne som reelt eller formelt mangler solid grunnopplæring, får tilpassede tilbud om dette (side 207)"

Hvorfor bør voksne få tilbud om å kunne gå på skole?

Vi vil se på dette spørsmålet ut fra tre synsvinkler:

- Den enkeltes behov

Mange av de elevene som i voksen alder ønsker å gå på skole, har av ulike årsaker ikke maktet å få godt nok utbytte av skolegangen tidligere. De kan ha blitt utsatt for mobbing eller de kan ha spesifikke eller sammensatte lærevesker. Andre må av ulike årsaker slutte i det arbeidet de har, og må rekvalifisere seg til arbeidslivet. Dette gjelder uavhengig av om de tilfeldigvis har rett til utdanning. Vår erfaring er at ingen voksne setter seg på skolebenken for moro skyld. De har et ønske om å komme seg ut i arbeid. For noen er skole det som skal til for at de skal få seg jobb.

- Samfunnets behov

Det er et klart politisk mål å heve den generelle pensjoneringsalder. Det er videre et mål at så mange som mulig skal være kvalifisert for et aktivt yrkesliv. Vi mener klart at det er et gode for samfunnet at voksne som ikke får seg arbeid får mulighet til å tilegne seg nødvendig kompetanse og forlenge sin yrkeskarriere

- Skolemiljøenes behov

Mange friskoler har lang og god tradisjon med å tilby utdanning for voksne. Skolenes erfaring med å ta inn voksne i ordinære skoletilbud er god. Det viser seg at miljøet styrkes både for de unge og de voksne. Unge elever gir uttrykk for at miljøet blir bedre når voksne er til stede. Mobbeproblematikken blir mindre. Voksne elever sier at de liker aldersblandinga, men ønsker helst at de ikke er alene som voksne, slik de ofte er på de offentlige skolene.

Flere friskoler er i dag godkjent for inntak av voksne elever uten rett. Med departementets forslag til regulering av voksnes adgang til å få tilbud i frittstående videregående skoler, vil en god del av dem som i dag benytter dette tilbudet måtte fortsette i arbeidsledighet.

Vi mener derfor:

- Voksne uten rett bør ha samme muligheter til å gå på friskole som elever med rett. De kan prioriteres etter elever med ungdomsrett og voksne med rett i forbindelse med inntak.

Øya videregående skole
7228 Kvål

Telefon: 72 87 51 00
Telefaks: 72 87 51 01

oya@oya.vgs.no
www.oya.vgs.no

Giro: 3000.15.27564
Org.Nr.: 989 137 913

- Voksne uten rett må ha muligheter til å velge om de vil gå på en friskole eller en offentlig skole.
- For å kunne oppfylle privatskolelovens § 3-1, må friskolene kunne ta inn voksne elever på samme måte som offentlige skoler.
- Skoler som allerede har tilbud spesielt tilrettelagt for voksne og skoler som gjennom forskrift til friskoleloven har fått godkjent et konkret antall voksne elever uten rett må få fortsette med dette. Departementets forslag om å gi bare ett for å tilpasse seg dette er urimelig. Skolene bør i det minste kunne fortsette å ta inn voksne til rettighetsbegrepet er vurdert
- Vårt forslag er at Privatskoleloven får en bestemmelse som gir voksne rett til et skoletilbud.

§ 6A-1 Videregående skoler som gir yrkesretta opplæring som ikke blir gitt ved videregående offentlige skoler.

Det er positivt at frittstående skoler som har fått godkjent slike tilbud, får fortsette tilbudene. Vi mener det imidlertid det negativt for utdanningssystemet at man fjerner muligheten til å få godkjent nye tilbud. Vår skole har fått godkjent Yrkeskurs smådyrfag etter denne paragrafen.

Denne godkjenningmuligheten har gitt enkeltskoler muligheten til å starte undervisningsopplegg som det offentlige av ulike grunner ikke har valgt å prioritere. Tilbudet godkjent etter denne paragrafen er pr i dag ikke stort i omfang, men vi tror dette kan være en mulighet for samfunnet til å legge til rette for at det utvikles gode utdanningstilbud innenfor nisjeområder.

Med hilsen
Øya videregående skole

Nils Arnt Lines (sign)
Styreleder

Hallgeir Solberg
rektor